

Vår dato:
26.03.2004

Vår referanse:
Ark.s.nr.: 04/00440

Vår arkivkode:

Vår saksbehandler:
Magnar Solbakk, 75 01 20 45

Løpenr.: 003520/04
Deres dato: Deres referanse:

Kultur- og kirkedep. KU 20.03.2004 ku 2 2004.1363-0069
--

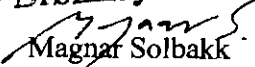
Kulturdepartementet,
V/ Karen Haug Aronsen,
Postboks 8030 Dep.,
0030 OSLO.

HØRING - FORSLAG OM ENDRING AV LOV OM STADNAMN

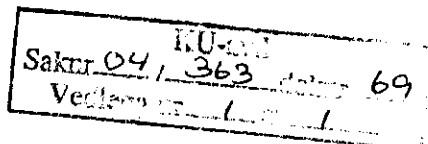
Viser til høringsforslag av 04.02.2004.

Det er stor interesse for stadnamn i Brønnøy.
Hvis vi har oppfattet høringsforslaget rett –
så er vi svært positiv til økt lokal innflytelse over vedtak om stadnamn.

Vedlegger lokale høringsuttalelser.

Med hilsen

Magnar Solbakk
kulturkonsulent

Odd Nicolaisen
8920 SØMNA.

BRØNNØY KOMMUNE	
Sentraladm.	
Løpenr.: 2996/04	Delarkiv:
Arkivsak nr.: 04/00440	Dok.nr.:
17 MAR 2004	
Emnekode	
Objektkode	
Saksbeht: MS	Gradering
	Kopi

Brønnøy Kommune
Magnar Solbakk
Rådhuset
8905 BRØNNØYSUND

15.03.04

Høyring - Forslag til endring i lov om stadnamn.

Sjå forslaget frå departementet, mottatt i Brønnøy kommune 11. feb. 2004 og med løpenummer i kommunen 1605/04, arkiv 04/00440.

Heile forslaget er godt gjennomtenkt. Dei lokale tilhøva kjem til å spela mykje meir inn enn tidlegare når skrivemåten på stadnamn skal fastleggast. Men det er nokre uklåre punkt i forslaget og dei vil eg kommentera, det som er i orden hoppar eg over.

I formålet for lova skulle det vera med at stadnamn har ein dobbelt funksjon no til dags. Dei skal ta vare på godt innarbeidde skriftlege namn for å lette administrasjonen + ta vare på namna ut frå at dei er gamle kulturskattar. Det vil seie at eit område kan få fleire skriftlege formar av stadnamn: innarbeidde skriftlege, lokale, samiske og kvenske stadnamn. Dersom ein berre skulle ta vare på ein av dei nemnde variantane så ville dei andre kulturskattane døyr i det lange løp. Meir om dette seinare.

Når den nye lova blir vedteken er det kommunen stort sett som fastlegg skrivemåten. Dette er mykje betre enn før då namna nærmast vart pålagt utanfrå og tvinga inn på ein motviljug befolkning. Særleg namnekonsulentane har blitt stempla som umulege sjøl om dei berre passa på å bruka den gjeldande lova. Stakkars dem!

Side 6 i forslaget, avsnittet før 3.2, høyrer så greitt ut. Men norsk har dårlege uttalereglar. Det er greitt at lang a skrivast a + enkel konsonant, eks, tak. Kort a skrivast a + dobbel konsonant, eks takk. Men når det er to ulike konsonantar bryt det saman. Til dømes ost og øst. Det eine uttalast med lang o og betyr at eim eller røyk stig opp frå steikepanna. Det andre øst er pålegget øst. Det er betre på andre språk der lang vokal blir skrivi dobbelt, enkel vokal enkelt. Til dømes oost og øst.

Slike skjulte korte og lange vokalar + to ulike konsonantar har vi mykje av i skriftspråket vårt. Halte kan bety å halte eller han halte (lang a) og drog, salte er bøner som er salte eller dei salte (lang a) hestane. Som oftast ser ein frå samanhengen kva uttalen er. Men i stadnamn er det verre. T.d. er Øksnes eit nes med bruk av øks (den samiske ordet til grunn for øk er eit heilt anna), eller er det Øksnes (med lang ø) eit nes for gamle hestar? Andøy uttalast lokalt Annja med lang a først.

Det står ingen plassar i forslaget spesielt om kven som kan ta opp ei namnesak. Her meiner eg at den som er interessert eller har tilknytning til området same kor ho eller han bur, kan ta opp namnesak. Brev sendast kommunen. Så kjem saka inn i framgangsmåten etter lova.

Men for ikkje å drukna i småsaker, t.d. er det hundrevis av namn med Lisl- som er heilt framand for dialekten vår, må slike namnesaker samlast og takast opp som *ei sak*. Likeså er det nok at kommunen tek opp namnesaker *ein gong* i året. Kommunen må aktivt gjera det kjent at alle kan koma med namnesaker. Slik det er no veit ingen det, dei berre klagar på at dei ikkje blir høyrte. Ta lufta ut av ballongen på slike folk!

På dette viset får alle sin demokratiske rett til å koma med synspunkt.

Men kva skal ein gjera dersom kommunen vedtek eit namn som bryt med den lokale og gamle uttalen. T.d vart namnet **Torget** vedteki av kommunen sjøl om den gamle uttalen er Tårre og Tårin. Men Torget er knytta til sagatida osv. og Tårre er det ikkje. Her skulle lova opna for å bruka de norske ordet Torget saman med Tårre som er av samisk/finsk-ugrisk opphav, sjå nedafor.

Stadnamn skal skrivast på norsk, fleire samiske språk eller kvensk. Men lova nemnar ikkje den store gruppa sterkt forvanska samiske stadnamn som ikkje lenger er samiske men meir eller mindre har gått inn i norsk språk. Med samisk er her meint den finsk-ugriske språkgruppa. Det opprinnelege enkle innhaldet i stadnamn har gått tapt men er erstatta av ein ny og forvridd logikk for å tvinga det inn i norsk. T.d finnast Barnedal og andre namn på Barn. Ei vandrehistorie gir opplysning om eit barn ein gong som svalt i hel. Men J. Quigstad De lappiske appellative stedsnavn pkt. 103 seier paune osv. er ein liten haug i skogen.

Andre namn er av uhyggeleg elde frå den tida fangstfolket levde. T.d. 3 stk Kabusa, to på kart og eitt lokalt i Kvinnherad nær Hardanger. Her er det ingen samisk tradisjon å finna. Det same namnet Kabus eller Kapus finst lokalt mange stader, t.d i Storbørja i Velfjord og i Vesterålen. Om lag *trede* kvart stadnamn i Noreg har samisk eller finsk-ugrisk opphav men kan vera sterkt forvanska, t.d O- i Ones. Derfor er det heilt nødvendig at namna skrivast slik som dei uttalast lokalt sjøl om uttalen er langt frå det opprinnelege samiske.

Mange stader har dette ført til at det same området har to namn. Det eine er av nyare dato og har norsk språk som grunnlag. Det skrivast på kart, i brev og i administrasjon. Folk utanfrå kjenner berre det skriftlege og i det lange løp vil dette bli einerådande. Det andre namnet er forvanska samisk og brukast munnleg i lokalmiljøet. Det har ingen skriftleg status og dør bort. Og er samfunnet blitt rikare med det? Vi må ta vare på begge namna.

Til samanlikning: Ein arkeolog finn eit stort vikingeskip og tek godt vare på det. Samstundes finn han ein eldgamal sko men den kastar han fordi han er så ubetydeleg samanlikna med vikingeskipet. Kor lenge ville ein slik person behalda jobben? Men med stadnamn kan ein ta vare på det som har skriftleg status mens det munnlege får døy av mangel på bruk. Stadnamn kan berre overleve ved å brukast offentleg.

I Velfjord er det mange dobbeltnamn. Akselberg og Julsaune er den same plassen. Akselberg har skriftleg status men ikkje Julsaune. Julsaune kan koma av samiske ord som betyr fangstplassen i den snaue lia eller fjellet.

Svardalen og Lesstammåslia er og den same staden. Her står riktig nok Svardalen på kartet men ein km unna på feil side av eit vatn.

Rodal i Sømna uttalast Rådd-dal og fortel at området er flatt, noko vassjukt og tett i tett med (bjørke)kratt. Ingen kan forklara kva Rodal er for noko.

Alle stadnamn er like verdifulle og må takast vare på ved å gi dem skriftleg status. Der det er to namn med (stor) ulikskap kan det skriftlege namnet som er godt kjent framleis stå på kartet mens det lokale namnet står i parentes bakom. Dette gir opplysning om at namn nr. 2 er eit forvanska samisk namn. Dersom namn nr. 2 står med vanlege bokstavar slik som namn nr. 1 gir det opplysning om at nr. 2 er "ekte" samisk. T.d. Akselberg (Julsaune), Alstahaug (Arsta), Djupaune (Jeppaune). Med samisk Tosen Duasa, (det står feil på kartet, Dåasa).

§ 4 Reglar for skrivemåten.

Her på Hjelgefjord er stadnamn i bunden og ubunden form + i dativ. For folk utantra (legar bl.a.) høyrst språkbruken vaklande, folket er ikkje sikker på om namnord er han- eller hokjønn! Tabellen under viser at dativ og nominativ i han- og hokjønn for enkelte ordgrupper er motsett likelydande.

Kjønn	Nominativ ubunden	Nominativ bunden form	Dativ bunden form
Han	hest stein spiker nava (neve) timi (time)	hestn ste'ein spikern navan timin	heste steine spikre navå timå
Ho	bøgd (bygd) geit myra melk	bøgde geite myrå melkje	bøgdn geitn myrån melkjinn
Inkje	botn fjill (fjell) belti (belte)	botne fjille belte	botn fjill belti

Samstundes er det samanfall mellom enkelte former av eintal dativ og fleirtal nominativ. T.d. Hannj trødd se ne i myrån = han gjekk seg ned i myra (berre ei). Myrån sto gul a målljta = myrane sto gule av molte.

Derfor kan ikkje endingane i stadnamna vera bastant enkle, dei må brukast slik som den lokale uttalen er.

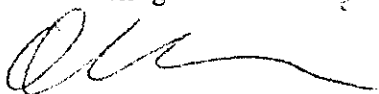
Dei ulike variantane i tabellen ovafor kjem og av enkelt og dobbelt tonefall.

§ 6 Her ville eg ha med at *lokale organisasjonar og interesserte enkeltpersonar har rett til å uttale seg* – osv. Det sit mange ihuga amatørar på stadnamn i landet vårt. Dei må ikkje bli heilt utestengt.

§ 10, her er det vist til § 6 mens det skal vera § 5.

Dette skulle vera nok for denne gongen.

Med helsing

Odd Nicolaisen

KJELL NICOLAISEN
Boks 218
8922 SØMNA

Brønnøy kommune
Rådhuset
8905 Brønnøysund.

KOMMENTAR TIL LOV OM STADMAMN.

Har ingenting spesielt å si om selve lovforslaget, men jeg undrer meg over en ting og det er listen over de forskjellige høringsinstansene.

I Norge i dag har vi tre godkjente samiske språk. Jeg ser at det nordsamiske og det lulesamiske er ivaretatt. Det er ingen Sør-samiske instutisjoner med på listen over høringsinstanser.

Jeg mener at SIJTI JARNGE AARBORTESNE (Sør-samisk kultursenter i Hattfjelldal) og SAEMIEN SIJTI SNÅASESNE (Sør-samisk senter på Snåsa.) burde være helt naturlige høringsinstanser. Det er på tide at storsamfunnet begynner å ta vare på de Sør-samiske stedsnavnene og da bør det være helt naturlig at Sør-samer blir hørt. Navnene er en utrolig kulturskatt.

Med vennlig hilsen

Kjell Nicolaisen.

BRØNNØY KOMMUNE	
Sentraladm.	
Løpenr.: 2262/04	Delarkiv:
Arkivsak nr.: 04/00440	Dok.nr.:
- 1 MAR 2004	
Emnekode	
Objektkode	
Saksbeh.	MS
Kass.	Gradering Kopi

Berg 01-03-2004